

ETGAR KERET

TENISICE

Na Dan sjećanja na žrtve holokausta, naša nas je učiteljica Šarah povela busom broj 57 do Spomen-muzeja Vohlin, a ja sam se osjećao jako važan. Obitelji svih drugih iz mog razreda - osim mene, mog rođaka i jednog klinca Druckmana - došle su iz Iraka, a ja sam bio jedini čiji je djed umro u holokaustu. Spomen-muzej Vohlin bio je zaista otmjena zgrada, obložena crnim mramorom koji je izgledao prilično skupo. Unutra je bilo mnogo tužnih crno-bijelih fotografija, popisi ljudi, država i žrtava. Hodali smo uza zid, po dvoje, od jedne do druge slike, a učiteljica nam je rekla da ne smijemo ništa dirati. Ali ja jesam. Dotaknuo sam jednu od njih, papirnatu fotografiju blijeda i mršava muškarca koji plače, sa sendvičem u ruci. Suze što su mu se slijevale niz obraze izgledale su kao pruge na asfaltu, a Orit Salem, djevojčica s kojom sam bio u paru, rekla je da će me tužiti učiteljici. Odgovorio sam joj da, što se mene tiče, može reći svima, čak

i ravnatelju, baš me briga. To je moj djed i mogu dirati što me volja.

Nakon što smo pogledali fotografije, odveli su nas u veliku dvoranu i prikazali nam film o tome kako su djecu utovarivali u kamion. Na kraju su ih sve ugušili plinom. Nakon toga se na pozornicu popeo neki mršav starac i pričao nam da su nacisti bili gamad i ubojice, ali im se osvetio, čak je jednoga vojnika zadavio golim rukama.

Džerbi, koji je sjedio pokraj mene, rekao je da stari laže, jer vidi ga kako izgleda, na kugli zemaljskoj nema vojnika kojega bi on uspio pretući. Ali ja sam pogledao staroga u oči i povjerovao sam mu. U njima je bilo toliko bijesa da se, u usporedbi s njim, napad svih najvećih pankera ovoga svijeta činio kao mačji kašalj.

Na kraju, kad je završio s pričom o tome što je proživio u holokaustu, stari je rekao da je sve to što smo čuli jako važno, ne samo za prošlost nego i za sadašnjost. Jer Nijemci su još živi i još imaju državu. Rekao je da im nikada neće oprostiti, da se nada da ni mi nećemo, i da nikad ne smijemo otići u tu zemlju, Bože sačuvaj. Jer kad su prije pedeset godina on i njegovi roditelji došli u Njemačku, sve je izgledalo jako lijepo, a završilo je u paklu. Ljudi ponekad imaju kratko

pamćenje, rekao je, pogotovo za ružne stvari. Radije zaborave. Ali vi nemojte zaboraviti. Svaki put kad vidite nekog Nijemca, sjetite se što sam vam rekao. I svaki put kad vidite nešto što je bilo napravljeno u Njemačkoj, pa čak i ako je to TV, jer većina tvornica za proizvodnju televizora i raznih drugih stvari nalazi se u Njemačkoj, uvijek se sjetite da su ekran i sve drugo što je tako lijepo upakirano napravljeni od kostiju i kože i mesa mrtvih Zidova.

Na izlasku, Džerbi je ponovno rekao da će pojesti vlastitu majicu ako je taj stari ikad u životu ikoga zadavio, pa taj ne bi mogao ni krastavac zadaviti. A ja sam pomislio da imamo sreće što je naš hladnjak proizveden u Izraelu, jer nikad se ne zna.

Dva tjedna poslije, moji su se roditelji vratili iz inozemstva i donijeli mi nove tenisice. Mama je od mog starijeg brata čula da to želim više od svega pa mije kupila najbolje. Smiješila se dok mi ih je davala. Bila je sigurna da ne znam što je u vrećici. Ali odmah sam pogodio, po znaku Adidasa. Izvadio sam kutiju iz vrećice i rekao hvala. Bila je pravokutna, kao lijes. Unutra su ležale dvije bijele tenisice s tri plave crte, a sa strane je pisalo Adidas Rom. Nisam morao otvoriti kutiju da bih znao. „Daj da ih probamo“, rekla je

mama, vadeći papir. „Da vidimo jesu li li dobre.“ Sve se vrijeme smiješila. Nije shvaćala što se događa.

„Iz Njemačke su, znaš“, rekao sam joj i čvrsto joj stisnuo ruku.

„Naravno da znam“, nasmiješila se. „Adidasice su najbolje na svijetu.“

„I deda je bio iz Njemačke“, pokušao sam joj pomoći da shvati.

„Deda je bio iz Poljske“, ispravila me mama. Nakratko se rastužila, ali brzo je prošlo, a već u sljedećem trenutku nazula mi je tenisicu i počela je vezati. Nisam ništa rekao. Dotad sam već shvatio da je uzaludno. Mama nije imala pojma. Nikad nije bila u Spomen-muzeju Vohlin.

Nitko joj nikad nije objasnio. Za nju su tenisice bile samo tenisice, a Njemačka je zapravo bila Poljska. Pa sam je pustio da mi ih obuje i nisam ništa rekao. Nije imalo smisla. Samo bi se još više rastužila.

Nakon što sam joj još jednom zahvalio i dao joj pusu u obraz, rekao sam da se idem van igrati. „Pazi malo, može?“ našalio se tata iz svog naslonjača u dnevnoj sobi. „Nemoj već prvi dan izlizati đonove.“ Opet sam pogledao svijetle tenisice na nogama i prisjetio se svih onih stvari za koje nam je onaj

stari rekao da ih ne smijemo zaboraviti. Ponovno sam dodirnuo tri Adidasove crte i sjetio se djeda na fotografiji. „Jesu li ti udobne?“ upitala me mama. „Naravno da su mu udobne“, odgovorio je brat umjesto mene. „Pa nije to neka jeftina domaća marka nego iste tenisice kakve je nosio Kroif.“ Na prstima sam krenuo prema vratima, trudeći se oslanjati što manje težine na njih. Nastavio sam tako hodati prema malom zoološkom vrtu gdje se smiju dirati životinje. Vani su klinci iz Osnovne škole Boročov slagali tri momčadi: Nizozemsku, Argentinu i Brazil.

Nizozemska je bila kratka za igrača pa su me pristali uzeti, premda inače nisu primali nikoga tko ne ide u Boročovljevu.

Na početku utakmice još sam se i sjetio paziti da ne udaram loptu vrhom tenisice, da ne ozlijedim djeda, ali kako je odmicala, tako sam zaboravio, baš kao što je rekao onaj stari u Spomen-muzeju Vohlin, a čak sam u produžetku volejem zabio gol. Sjetio sam se tek kad je utakmica završila pa sam pogledao dolje u tenisice. Iznenada su bile tako udobne, i nekako mnogo elastičnije nego što su izgledale u kutiji. „Koji volej, ha?“ podsjetio sam djeda putem kući.

„Golman nije znao što ga je snašlo.“ Djed nije ništa rekao, ali po poletu u svom koraku znao sam da je i on sretan.